

«Ens obliguen a viure amb por, als 20 anys i als 80»

Cinc dones de cinc generacions diferents conversen sobre les violències masclistes i l'impacte que té en les seves vides: "Estem en situació de guerra"

Usoa Vázquez, Marisa Vázquez, Noa Garcia, Anna Riera i Fina Montserrat, en la trobada amb NacióDigital. | Àlex Marin

Por. De ser les següents. De no arribar mai a casa o d'arribar-hi i que sigui allà on comenci l'infern. Tenir el mòbil en una mà i les claus a l'altra. El cor a mil. Mirar una i altra vegada endavant i endarrere. Descobrir que no, que no te'n pots refiar de qui creies que era un aliat. La seqüència **no es aliena a cap dona** tingui l'edat que tingui. "Ens obliguen a **viure amb por, als 20 anys i als 80**". És la denúncia transversal que fan cinc dones que no es coneixen, que mai abans havien intercanviat una paraula i que, convocades per **NacióDigital**, s'apleguen al voltant d'una taula per, en nom de totes i amb independència de l'edat, **rebel·lar-se contra les violències** que fan que el seu dia a dia sigui injust. "Estem en situació de guerra", denuncien.

Des de l'any 2003, any en què arrenquen les estadístiques, **més de 1.100 dones han estat assassinades** a l'estat espanyol. 2021: 13 femicidis comptabilitzats a Catalunya i 804 denúncies per agressions. I les que no se saben perquè només un de cada deu casos de violències sexuals es denuncien. Ràbia, indignació i por, molta por. Són les expressions que utilitzen **Noa Garcia** (21 anys), **Usoa Vázquez** (33 anys), **Anna Riera** (48 anys), **Marisa Vázquez** (66 anys) i **Fina Montserrat** (80 anys) per definir com encaixen unes dades que són, per sobre de tot, noms, vides. Pertanyen a **cinc generacions diferents**, però totes busquen sempre el camí més il·luminat, encara que sigui el més llarg, quan han de tornar de nit a casa.

Una por i una culpa intergeneracionals

"Aprofito sempre els llums del cinema del carrer Aribau. Soc gran i no em violaran, però em poden fer mal o prendre el bolso", admet la Fina, ja jubilada. De jove, recorda, ni tan sols tenia l'opció de sortir de nit: "A dos quarts de nou havia de ser a casa, era sagrat". La sensació d'inseguretat la reproduïx la Marisa, també jubilada, que admet que pateix més ara que set anys enrere. "És curiós, però **ara tinc més por que quan era jove**". Ja no surt fins més tard de mitjanit. Planteja, de fet, si és la **informació**, cada vegada més quantiosa, sobre la violència masclista la que ha provocat aquest canvi.

"El meu cap hi ha un moment que es posa en mode por", confessa l'Anna, educadora de l'art, que procura passar per davant de botigues i, fins tot, fer un estudi de situació per "detectar sensacions perilloses" entre la gent que l'envolta al metro o amb qui coincideix pel carrer. Per no parlar, afegeix la Usoa, de les vegades que algú s'acosta a cau d'orella per fer un comentari que encara atemoreix més. "Evidentment que tinc por, però no ens inculquen que aquesta por s'ha de tenir també als homes que tenim en el nostre entorn", afegeix la Noa, estudiant de disseny de moda, que des del seu compte de Tik Tok fa activisme contra les violències masclistes. Les expertes assenyalen que les brutals **agressions com les d'Igualada** són només la **punta de l'iceberg** de les **violències invisibilitzades**. Vuit de cada deu agressions són comeses per agressors coneguts per la víctima.

Anna Riera, 48 anys: "Hi ha una estructura enorme que ens obliga a viure amb por. A base de shocks mentals veiem que res és com ens havien dit"

"La por s'aprèn?", pregunta l'Anna. No és una pregunta ingènua, sinó intencionada. Es fa un silenci. Recull el guant la Usoa, filla de la Marisa, secretària en un centre de psicologia: "Sí, potser no directament, però sí indirectament. Es dona per fet que si un noi t'acompanya a casa ja estàs segura. T'inculquen que ells t'han de *protegir*". El *shock* arriba quan les dades demostren tot el contrari. L'Anna ho resumeix així: "Hi ha una **estructura** enorme que ens obliga a viure amb por. A base de *shocks* mentals veiem que res és com ens havien dit".

Anna Riera, durant la trobada per parlar sobre violències masclistes. Foto: Àlex Marin

La psicòloga experta en violències masclistes **Alba Alfageme** hi posa la diagnosi tot argumentant que els casos mediàtics, els assassinats o les violacions, són "**la conseqüència més extrema**" d'una base sobre la qual se sustenta la societat patriarcal. "Traçar aquest relat és indispensable per trobar els camins per combatre aquesta xacra", sosté.

La Fina apunta si no hi ha un factor d'exposició al risc especialment per part de les joves i, de fet, admet que així està empeltat en la consciència de la seva generació quan intenten analitzar la situació de les violències avui. És el **cultiu de la culpa**. De com es vesteix o de com s'actua. La Marisa contraargumenta: ells beuen o es vesteixen com volen i no han de patir. Des de petites, **a elles els diuen que "vigilin"**, que "es protegeixin". A ells, en canvi, **ningú els diu que "no facin mal"**. Tant la Fina com la Noa arriben a la mateixa conclusió. "Exacte, els homes s'han d'educar en el feminisme", rebla la Usoa.

Hi ha ara més masclisme que abans?

La crua realitat: risc a ser agredides pel simple fet de ser dones. **Hi ha més masclisme ara que abans?** "N'hi ha hagut sempre", respon la Fina. Amb la diferència que 50 anys enrere, explica, no se'n parlava. "O no existia... o s'amagava", reflexiona. Però ràpidament fa un repàs vital. A la seva època, recorda, no només no es concebia que un home parés la taula, sinó que ella mateixa no va treballar mentre que els seus fills eren petits i, al mateix temps, cuidava la seva mare. Conduir no s'ho va ni plantejar. "És un masclisme que abans no veia i ara veig", afirma.

Alfageme subratlla la **capacitat "metamòrfica"** que té el **patriarcat** i com s'adapta als nous temps. Ho constata la Noa quan explica que coneix casos de noies en què les seves parelles revisen quants seguidors tenen a les xarxes socials abans de sortir una nit de festa i, quan tornen, comproven si han començat a seguir algú nou. "La violència **es perpetua de forma molt més sofisticada** i és més difícil d'identificar. És un sistema de poder que per sobreviure s'adapta a la situació. Necessita persistir i ho fa buscant no ser molt visible perquè no es pugui atacar les

seves arrels", argumenta la psicòloga.

Finia Montserrat, 80 anys: "De masclisme n'hi ha hagut sempre, però abans s'amagava. És un masclisme que abans no veia i que ara veig"

Humor, publicitat i llenguatge sexista, discriminacions laborals, els masclismes del dia a dia com a "caldo de cultiu necessari i imprescindible" pels casos més greus. "La paraula micromasclisme no ha d'existir. **El masclisme és masclisme** i es busca infravalorar-nos, invalidar-nos i que ho tinguem normalitzat", insisteix la Noa. La Usoa assenteix. De fet, reconeix que amb el temps ha après a identificar situacions d'injustícia que abans tenia normalitzades. "Ho tenia integrat". La seva mare afegeix que té la convicció que ara, tot i haver més consciència col·lectiva, "és més difícil que abans". Té la impressió que, si bé abans la desigualtat "era molt descarada" ara el jovent ha fet "un pas enrere".

Un model que es perpetua i analfabetisme sexo-afectiu

"Es perpetua un model de masculinitat", conclou l'Anna. Els **perfils d'homes dominants** copen la gran majoria de productes de consum massiu. Nens i homes guerrers, nenes i dones cuidadores. "Què li passa doncs, a la dona, per què no es rebel·la?", intervé la Marisa. "**Ens estem rebel·lant**", continua l'Anna. "A la gent jove, em refereixo. A casa jo he fet tot el que he pogut", matisa la Marisa. I totes assenyalen el mateix origen: l'educació.

Noa Garcia, Anna Riera, Finia Montserrat, Marisa Vázquez i Usoa Vázquez Foto: Àlex Marin

La Noa se sent ràpidament interpel·lada. Explica que l'únic que li van explicar a l'institut, etapa que té prou recent, és com utilitzar mètodes anticonceptius i com prevenir les malalties de transmissió sexual. "Falta molta informació per fomentar relacions sanes. El **rol de la masculinitat de dominació** és el prevalent, és una relació de poder per demostrar-te que els hi pertanys. S'ha de legislar, perquè si jo fes ara de professora moltes coses que voldria dir no em deixarien dir-les. L'actuació ha de ser global i no individual", sosté. Comparteix amb la resta de dones a la taula que des del seu canal de Tik Tok ha rebut **amenaces de mort i de violació** que han tingut impacte que han afectat la seva vida.

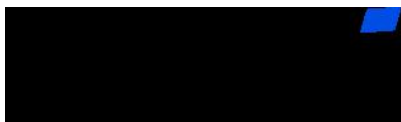
Noa Garcia, 21 anys: "El rol de la masculinitat de dominació és el prevalent, és una relació de poder per demostrar-te que els hi pertanys"

A cap d'elles els van parlar mai a l'escola del **consentiment**. Tot i que, matisa la Noa, més que de consentiment caldria parlar de desig. No només el "**no és no**" sinó que "**només el sí és sí**" quan es pronuncia lliurement i sense coacció. La Usoa subratlla com aquesta qüestió l'ha sacsejat de dalt a baix perquè no la tenia "integrada". La Fina apunta que, precisament, la seva filla és professora i que de poc serveix focalitzar-ho tot en l'escola quan després veus els continguts que circulen per les **xarxes socials** i els **mitjans de comunicació**. "Tot plegat són guerrilles, cal un consens global perquè no ho podem seguir tolerant", s'indigna l'Anna. I la Marisa ho completa: "És molt dolorós. Si diem que ho estem passant malament, perquè res es mou?".

Alfageme assenyala l'"**analfabetisme sexo-afectiu**" de la societat com el gran origen de la societat patriarcal. "Per molt que es treballi a l'escola, si l'estereotip no es trenca, serà molt difícil. Un dels grans tòtems és començar a focalitzar la pressió en els homes", diagnostica. I avisa que cal un canvi d'enfocament: "Les violències les patim i ens hi va la vida, però **no és un problema de dones, sinó que a les dones ens afecta un problema que és dels homes**".

La consciència col·lectiva i la falta d'empatia

Estirant del fil de l'afirmació de la psicòloga, l'Anna reclama que si les dones són agredides això ha de ser responsabilitat de tothom. El problema, apunta la Noa, és que "qui ha de canviar el món és qui està perpetuant aquesta violència". És a dir, els homes. Si ells no paren, res pararà. Les cinc s'indignen recordant que, quan se'ls assenyala, la tendència sigui denunciar que es criminalitzen els homes. "És el colmo!", exclama la Usoa. La Noa ho remata tot criticant que siguin "**incapaços d'empatitzar**" i, de fet, els llança un missatge: "Les feministes som les úniques que creiem que ells no són agressius per naturalesa. Són agressors perquè ho han après. Per què necessiten un referent home per canviar? No tenen prou amb escoltar-nos?".

Les cinc dones que participen en la conversa amb NacióDigital Foto: Àlex Marin

No riure bromes masclistes, no enviar fotos als amics de dones despullades, deixar de veure **pornografia** amb continguts violents, no menystenir-les, respectar el seu espai quan caminen pel carrer. No externalitzar sempre la culpa. No ser part activa dels mal anomenats "micromasclismes" que són la base que sustenta una estructura de violència contra les dones. "No ho han patit, no canviaran així com així", lamenta la Fina. "Per a ells no és opressió, és normalitat", afegeix l'Anna. I la Usoa ho resumeix així: "Jo els diria **que es possessin 24 hores en el cos d'una dona** per saber de què estem parlant".

Usoa Vázquez, 33 anys: "Jo els diria als homes que es possessin 24 hores en el cos d'una dona per saber de què estem parlant"

La xarxa que s'està teixint des del feminisme és la conclusió positiva que comparteixen les cinc. La **presa de consciència** que avui travessa des de les àvies a les besnètes. "Hem avançat perquè veníem de molt enrere, però ens queda moltíssim per fer per acompanyar les dones. No calen només recursos a curt termini, sinó facilitar itineraris vitals de moltes dones que han hagut de renunciar a les seves vides", assegura la psicòloga Alba Alfageme.

La Fina, la Marisa, l'Anna, la Usoa i la Noa s'acomiaden amb una complicitat construïda en pocs més d'una hora. No es coneixien abans, però s'entenen. Perquè, amb independència de l'edat i la generació que les ha marcat, totes arriben a la conclusió que **han viscut "el mateix"**.

